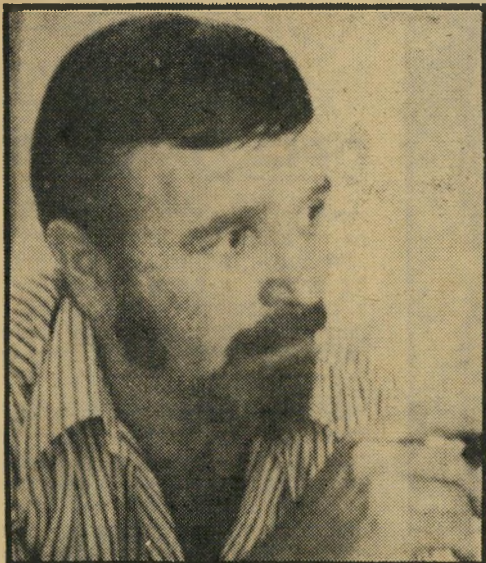

בורג לראשות הממשלה!

ללשון מאוניים, הפכה את הדתיים ללשון שכזאת. הנה כי כן, יכלו להיווצר אחרי הבחירות לכנסת ה-9, 3 טיפוסים של קואליציות:

(א) מערך (33 ח"כים); ד"ש (15 ח"כים); מפד"ל (12 ח"כים); אגודת-ישראל ופועלי-אגודת-ישראל (5 ח"כים). ס"ה: 65 ח"כים. סיעת המערך היתה כוללת במקרה כזה את משה דיין, שאלמלא האתנן שהעניק לו הליכוד, ספק אם היה נוטש את סיעתו. בראש קוֹ-אליציה כזאת היה עומד המערך.

(ב) אותו הרכב, אלא שבראשו, בנסיבות מסוימות היתה עומדת ד"ש. יש נסיון מצטבר בצרפת, הולנד, בלגיה ומדינות אחרות, לפיו מתייצבת בראש קואליציה, לאו דווקא הגדולה במפלגות הקואליציה.

(ג) קואליציה כפי שאמנם הוקמה ושולטת עתה, עם או בלי ד"ש.

מובן שאפשרות וריאציות נוספות, אלא שאנו הס"תפקנו בהדגמת אב טיפוסים של קואליציות אפשריות. בכל אחת מהן תופשים הדתיים מקום מכריע, אף אחת מהן, לא יכלה לקום מבלעדי הדתיים. יוצא איפוא שהמפלגות הדתיות הן אלה שהיה בכוחן להכריע מי ומי יהיה ראש-הממשלה: מנחם בגין, ייגאל ידין או שמעון פרס.

כיצד הצליח המפד"ל להניע את גלגלי הכנסת ולחוקק במשך שעות אחדות תיקון לחוק הבחירות לרבנות שאיפשר את דחיית הבחירות הללו. מבלי שהעלה סומק על לחייו, סיפר חבר הכנסת המאה עשרים ואחד כיצד אצו רצו ח"כים, ראשי סיעות, נשיאות הכנסת, שרים וראש-הממשלה, על מנת לשאת חן בעיני המפד"ל. גם המדפיס הממשלתי נדרס על-ידי מכבש המפד"ל והדפיס את הצעת החוק והחוק עצמו מחוץ לשעות העבודה. אכן, ישראל נשלטת עתה על-ידי המפלגות הדתיות. המפלגות הדתיות עושות בה כבתוך שלהן. דינא דמלכותא ישראל הם כדינא המפד"ל והאגודה. האם זה השלטון לו ציפו המוני המצביעים ששלטו לקלפי את פתקי המהפך?

פרופ' שבח וייס. חיפה

אחת התוצאות הוודאיות של המהפך היא ללא ספק התעצמותן של המפלגות הדתיות. התעצמות זו, אינה קשורה בהכרח בהישג אלקטוראלי, שכן אין שינוי משמעותי בתמיכה הציבורית במפד"ל, באגודה ובפועלי אגודת-ישראל. ההתעצמות היא בתחום הפוליטי הקואליציוני.

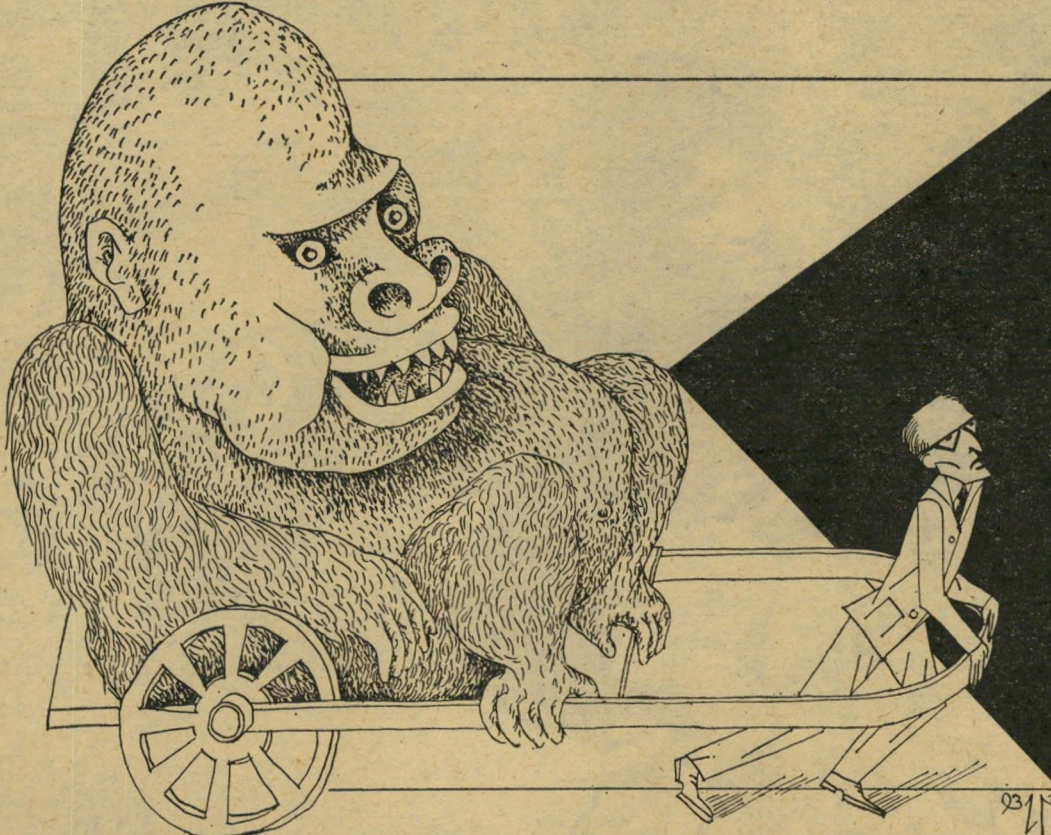
זו הפעם הראשונה בתולדות מדינת ישראל, שהמפלגות הדתיות, ובייחוד המפד"ל היו מסוגלות להכריע מי ירכיב ממשלה בישראל ומי יעמוד בראשה. מעולם לא היה בידי המפלגות הדתיות כוח שכזה. במה דברים אמורים? המפד"ל היתה אמנם שותף קואליציוני פר-מנטלי. זולת השנים 9—1958, היתה שותפה בכל הקוֹ-אליציות. אך לא היה בכוחה, בעבר, לגרום לקואליציה שלא בראשות מפא"י או המערך. שכן באף אחת מ-שמונה הכנסות, עד 1977, לא הספיק צירוף חברי ה-כנסת הדתיים עם המרכז והימין, על מנת להוות רוב פרלמנטרי, כפי שאמנם יסתבר מן הנתונים הבאים:

מספר הח"כים של המפלגות הדתיות
מפלגות המרכז והימין ב-8 הכנסות הראשונות:

כנסת I :	48 ח"כים	כנסת V :	57 ח"כים
כנסת II :	52 ח"כים	כנסת VI :	52 ח"כים
כנסת III :	55 ח"כים	כנסת VII :	54 ח"כים
כנסת IV :	48 ח"כים	כנסת VIII :	57 ח"כים

יוצא איפוא שעד ל-1977, נמצא בכל כנסת מעין בלוק שמאלי חוסם, שמנה יותר ממחצית הכנסת ושהיה מסוגל למנוע קואליציה של הדתיים, המרכז והימין. יותר מכך, המפלגה הפרוגרסיבית — מאז 1965 המפ"ל גנה הליברלית-העצמאית — שאת ציריה לא מנינו במסגרת הבלוק החוסם, גם היא לא היתה נותנת יד לשלטון הדתיים והימין. במובן זה, הרי שהבלוק השמאלי וה-פרוגרסיבי, היה אף גדול יותר והתקרב ל-70 ח"כים. ב-1977 השתנה המצב מן הקצה עד הקצה, לא בשל עליית הליכוד, אלא בשל התגמדות כוחו של הבלוק החוסם. ד"ש היא זו שיצרה מצב חדש. נכונותה להציטרף לכל הרכב, תוך הגמשה וירטואוזיות של עקרוֹ-נותיה המדיניות והחברתיות, אף כי לא הפכה עצמה

קינג-קונג בקמפי-דייויד

קינג-קונג נוסע עכשיו בעגלתו של בנין ישר לקמפי-דייויד. נעשה הכל שהמפלגות הזאת תפוחלץ. כל שניה יקרה. האם החלטת, סוף סוף, להפסיק להחריש? האם גם אתה הגעת למסקנה שאין זמן לאילמות? אני מצויר — זה הכלי שלי — מה אתה עושה? מחכה לתשובתך.

דן קידר. תל-אביב